

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การก่อตั้งระบบสหกรณ์เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 18-19 ที่ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นในยุโรป มีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน โดยเริ่มต้นที่ประเทศอังกฤษ เนื่องจากชาวอังกฤษต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนอย่างมาก จากการที่นายทุนใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน และการปลดคนงานออกจากโรงงาน ส่วนผู้ประกอบการรายย่อยต้องเลิกล้มกิจการไป ทำให้สภาพสังคมทั่วไปมีการแบ่งชนชั้นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนายทุน และฝ่ายกรรมกร นายทุนพยายามแสวงหากำไรจากการลงทุนมากที่สุด โดยการเอาไรต์เอาเปรียบฝ่ายกรรมกรทุกวิถีทาง จากนั้น โรเบิร์ต โอเวน ซึ่งกลายมาเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ มีชีวิตในช่วงปี 1771-1858 เขามีแนวความคิดว่า “ขายให้ได้มากที่สุด ได้กำไรต่อหน่วยน้อยที่สุด เพราะว่าลูกค้าประจำก็คือคนยากคนจน” โดยความคิดนี้ทำให้เกิดวิธีที่มีประโยชน์ต่อคนรายได้น้อย เช่น ควรมีการจัดสวัสดิการ ควรมีการจัดกิจกรรม เป็นต้น และในปี 1844 จึงเกิดกลุ่มผู้นำสหกรณ์แห่งแรกของโลก คือ กลุ่มผู้นำรอชเดล ซึ่งเป็นกลุ่มคนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับผลพวงจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้คนงานต่าง ๆ หรือกรรมกรที่มีรายได้น้อย ได้รับความเดือดร้อน อันเนื่องมาจากราคาสินค้าในท้องตลาดสูง เพราะนายทุนเจ้าของกิจการมีอำนาจต่อรองในการกำหนดราคาสินค้า ทำให้นายแพทย์วิลเลียม คิงส์ ชาร์ลส์ ฟริเอ และ หลุยส์ บลังก์ ริเริ่มที่จะเอาแนวคิดของโรเบิร์ต โอเวน มาบูรณาการและริเริ่มจัดตั้งร้านสหกรณ์ ที่ตรอกคางคก ทำให้ร้านสหกรณ์รอชเดลกลายเป็นแม่แบบของสหกรณ์แห่งแรกของโลก และหลักการของสหกรณ์รอชเดลได้ประยุกต์มาเป็นหลักสหกรณ์สากลที่ยึดถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2556ก)

การสหกรณ์ในประเทศไทยเกิดขึ้นได้ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากช่วงนั้นประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อซื้อขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจจากที่เคยเป็นรูปแบบเพื่อเลี้ยงตัวเองจนทำให้มาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น จึงเกิดความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาคือชาวนาไม่มีเงินลงทุนทำให้ต้องไปกู้ยืมเงินเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ทำให้ช่วงปลายรัชกาลที่ 5 รัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ได้เชิญ เซอร์ เบอ์นาร์ดี ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคาร แห่งมัตราส ประเทศอินเดีย เสนอว่าควรจัดตั้ง “ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนี้สิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า “โคออปอเรทีฟ โซไซตี้” (Co-operatives Society) โดยมีหลักการร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำนี้ พระราชารวงค์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สมาคมสหกรณ์” จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี 2457 แต่ก็มีได้มีการดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ (ศิริลักษณ์ นามวงศ์ และ ประเสริฐ จรรยาสุภาพ, 2560)

ผลการศึกษาวិวัฒนาการแนวทางการพัฒนาของการสหกรณ์ไทยสามารถแบ่งออกเป็นในช่วงเวลา 4 ยุค คือ (1) ยุคที่หนึ่งช่วงเวลาปี พ.ศ. 2457-2470 เป็นยุคจัดตั้งสหกรณ์ (2) ยุคที่สองช่วงเวลาปี 2471-2510 เป็นยุคที่สหกรณ์ขยายตัวและมีสถานะเป็นสถาบันการเงินหลัก (3) ยุคที่สามช่วงเวลาปี 2511-2541 เป็นยุคการปรับตัวและขยายบทบาททางเศรษฐกิจของสหกรณ์ และ (4) ยุคที่สี่ช่วงเวลาปี 2542-2558 เป็นยุคที่มีพระราชบัญญัติสหกรณ์ที่มุ่งสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจของสหกรณ์ ผลจากการสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสาร พบว่า การสหกรณ์ในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมามีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในส่วนภูมิภาค นโยบายด้านสหกรณ์ สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ตลอดจนการแนะนำส่งเสริมของภาครัฐต่างมีส่วนทำให้การสหกรณ์ในประเทศประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว แต่การสหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้อย่างไร แท้จริง คือ การที่ประชาชนในประเทศตระหนักถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ตนเองประสบอยู่ และแก้ไขปัญหาด้วยการจัดตั้งและดำเนินงานสหกรณ์ตามอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองและมีความเข้าใจในระบบสหกรณ์อย่างถูกต้อง (ศิริลักษณ์ นามวงศ์ และประเสริฐ จรรยาสุภาพ, 2561)

วิธีการสหกรณ์ เป็นการรวมคนที่มีอุดมการณ์สหกรณ์มาทำธุรกิจร่วมกัน ตามหลักการสหกรณ์ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยบุคคลที่มาร่วมกันนั้นจะต้องช่วยตนเองได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้เองเป็นพฤติกรรมที่สำคัญยิ่งที่จะนำกลุ่มคนที่พอมีกำลังช่วยตนเองได้ และมารวมกลุ่มกันนั้นประสบความสำเร็จ พฤติกรรมที่สำคัญของการรวมกันเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จมี 2 ประการ คือ (1) พฤติกรรมร่วมแรง โดยการเอาแรงกาย แรงทรัพย์ และแรงความคิดมาร่วมกันทำธุรกิจ (2) พฤติกรรมการร่วมใจ โดยการเอาความเสียสละ สามัคคี มีวินัย และความซื่อสัตย์มาร่วมกันทำธุรกิจ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2542) ซึ่งบุคคลในกลุ่มสหกรณ์ประกอบด้วย (1) สมาชิก หมายถึง ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกภายหลังที่สหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว โดยถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว (2) คณะกรรมการดำเนินการ เลือกมาจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการปฏิบัติงานของสหกรณ์ และ (3) ผู้จัดการเป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชอบการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ให้ปฏิบัติตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด ผู้จัดการจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน ผู้จัดการจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ให้ทำงานในสหกรณ์ตามปริมาณธุรกิจและฐานะการเงินของสหกรณ์ สหกรณ์มีจัดการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง เรียกว่า การประชุมใหญ่ โดยจะเป็นการประชุมสมาชิกทั้งหมดหรือผู้แทนสมาชิก เพื่อพิจารณาและแจ้งให้รับทราบเรื่องการรับสมาชิกเข้าใหม่และลาออกจากสหกรณ์ การกำหนดวงเงินกู้ยืม การกำหนดค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงของคณะกรรมการดำเนินการ การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการหรือถอดถอนกรรมการดำเนินการทั้งคณะหรือรายตัว เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ การพิจารณาอนุมัติงบดุลและรายงานประจำปี การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เป็นต้น (มณฑปรียา ระวังศรี, 2556)

การบริหารจัดการความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยต้องมีการระบุปัจจัยเสี่ยง และโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายในการบริหารสหกรณ์ รวมถึงแนวทางในการที่ใช้ควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

ของสหกรณ์การเพื่อลดความเสี่ยงและระดับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้อยู่ระดับที่องค์กรสามารถยอมรับได้ การบริหารความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ (1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (2) ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (3) ความเสี่ยงด้านผลตอบแทน (4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (5) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (6) ความเสี่ยงด้านการลงทุน (7) ความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน และ (8) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง เพราะหากสหกรณ์ไม่มีการบริหารความเสี่ยงที่ดีแล้ว จะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ และอาจส่งผลกระทบต่อไปยังเขตพื้นที่ชุมชนของสมาชิกของสหกรณ์อีกด้วย อย่างไรก็ตามสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งขอบเขตการทำธุรกรรมต่าง ๆ และยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐสนับสนุนและกำกับการดำเนินการ ดังนั้นสหกรณ์จึงมีกรอบและแนวทางที่ชัดเจนในการช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต (สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์, 2563)

จากกรอบการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์นั้นมีแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงโดยแบ่งการจัดการออกเป็น 8 ส่วน ซึ่งธุรกรรมโดยส่วนใหญ่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงได้หลากหลายประเภทในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้สหกรณ์ควรต้องตระหนักถึงเรื่องความสัมพันธ์ของความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงในองค์รวมเชิงบูรณาการ (สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2564: เว็บไซต์) ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสหกรณ์แห่งนี้เป็นจดทะเบียนประเภทสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2519 และเริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2519 โดยมีสมาชิกแรกตั้ง 219 คน รวม 11 กลุ่ม มีทุนเรือนหุ้นแรกตั้ง 10,950 บาท ประธานกรรมการและกรรมการ ได้เลือกตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2564 มีคณะกรรมการทั้งสิ้น 13 คน มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น 24 คน การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร อยู่ในเขตอำเภอทั้งหมด โดยมีจำนวนสมาชิกกระจายอยู่ทั่วทุกตำบล ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 1,821 คน แยกเป็นกลุ่มสมาชิกได้ 53 กลุ่ม มีทุนเรือนหุ้น 57.21 ล้านบาท มีทุนสำรอง 8.13 ล้านบาท รวมทุนดำเนินงาน 333.52 ล้านบาท มีการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ ดังนี้ (1) ธุรกิจสินเชื่อ (2) ธุรกิจการเงิน (3) ธุรกิจรวบรวมผลผลิตการเกษตร (4) ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และ 5.ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรแห่งนี้ เป็นสหกรณ์หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศถดถอย และยังคงชะลอตัวอย่างต่อเนื่องอันสืบเนื่องมาจากภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร แม้ว่าสหกรณ์มีการระดมทุนเพื่อให้สหกรณ์มีการเติบโตและสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก แต่จากรายงานประจำปี 2564 พบว่าสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกลดลง เงินกู้ยืมลดลง มีการชำระหนี้ลดลง จำนวนเงินรับฝากลดลง ทุนดำเนินงานลดลง มีหนี้ NPL เพิ่มขึ้น และมีหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1.1 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบสถานะของสหกรณ์ระหว่างปีบัญชี 2563 และปีบัญชี 2564 จากสถานการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกของสหกรณ์ได้รับผลกระทบทำให้รายได้ลดลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สหกรณ์ต้องหาวิธีการในการจัดการความเสี่ยงรวมถึงแนวทางในการควบคุมดูแลกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ หากสหกรณ์ไม่มีการบริหารความเสี่ยงที่ดีแล้วจะส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งแน่นอนว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อไปยังชุมชนที่สมาชิกสหกรณ์อยู่เป็นวงกว้าง

ตารางที่ 1.1 การเปรียบเทียบสถานะของสหกรณ์ระหว่างปีบัญชี 2563 และปีบัญชี 2564

รายการ	31 มีนาคม 2564		31 มีนาคม 2565		ผลต่าง (ร้อยละ)
	สมาชิก (ราย)	เงิน (บาท)	สมาชิก (ราย)	เงิน (บาท)	
สมาชิกทั้งหมด	1,348	-	1,317	-	-2.30
เงินกู้ของสมาชิก	-	143,636,065.00	-	101,427,565.00	-29.39
การรับชำระหนี้	-	130,060,365.37	-	105,251,388.21	-19.08
เงินฝากของสมาชิก	-	40,120,134.00	-	30,104,805.63	-24.96
ทุนดำเนินงาน	-	343,861,527.53	-	333,516,533.13	-3.01
NPL	-	75,096,649.22	-	85,812,329.67	14.27
หนี้สงสัยจะสูญ	-	18,542,300.69	-	21,908,361.75	18.15

หมายเหตุ: ปีบัญชีของสหกรณ์ เริ่มวันที่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของทุกปี

จากข้อมูล ตารางที่ 1.1 ได้ชี้ให้เห็นผลกระทบที่ส่งต่อความเสี่ยงของสหกรณ์หลายประการ จากปัจจัยภายนอก เช่น อัตราดอกเบี้ย ฐานะทางการเงินของสมาชิก ความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เป็นต้น และปัจจัยภายใน เช่น ด้านเงินทุน ด้านการบริหารหนี้ และด้านความสามารถของสมาชิกในการชำระคืนเงินกู้ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดอาจส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน และไม่สามารถระดมทุนจากภายในและภายนอกได้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสหกรณ์เพิ่มขึ้น สหกรณ์ต้องตั้งค่าหนี้เพื่อสงสัยจะสูญมากขึ้น ซึ่งนับเป็นความเสี่ยงอย่างยิ่งในการบริหารงานของสหกรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อทราบถึงความสามารถในการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ และเพื่อหาวิธีการในการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมกับสหกรณ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหน้าที่งานทางธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระดับของความเสี่ยงของสหกรณ์การเกษตร
- 1.2.3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์การเกษตร

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการดำเนินงานในกิจกรรมหลักของสหกรณ์การเกษตร โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการดำเนินงานจำนวน 13 คนผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น

37 คน และกลุ่มที่ 2 สมาชิกเก่าของสหกรณ์ จำนวน 40 คน ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะถูกคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง ซึ่งกำหนดคุณสมบัติตามบทบาทและภาระหน้าที่ข้างต้นมาอย่างน้อย 6 เดือน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ประเภทสหกรณ์การเกษตร โดยแบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ (1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (2) ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (3) ความเสี่ยงด้านผลตอบแทน (4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (5) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (6) ความเสี่ยงด้านการลงทุน (7) ความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน และ (8) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา การศึกษาครั้งนี้ศึกษาระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ.2564 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2565

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ผู้บริหารได้ทราบถึงสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์การเกษตร

1.4.2 ผู้บริหารสามารถนำผลการวิเคราะห์การจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ไปใช้ในการวางแผนในการบริหารจัดการของสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.4.3 นักวิชาการได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงให้กับสถานการณ์ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งในธุรกิจสหกรณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 **สหกรณ์การเกษตร** หมายถึง สหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.5.2 **เจ้าหน้าที่** หมายถึง ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร

1.5.3 **ความเสี่ยง** หมายถึง ความผันผวนที่เกิดจากสถานการณ์ หรือการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย และทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (2) ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (3) ความเสี่ยงด้านผลตอบแทน (4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (5) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (6) ความเสี่ยงด้านการลงทุน (7) ความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน และ (8) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

1.5.4 **การจัดการความเสี่ยง** หมายถึง การจัดการองค์กรให้สามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยการระบุปัจจัยเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน และโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อองค์กร และควบคุมกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรเพื่อลดโอกาสเกิดความเสียหาย และลดระดับของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

1.5.5 **ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์** หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สหกรณ์กำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อรายได้ ทุน การดำเนินงาน หรือการดำรงอยู่ของสหกรณ์ ทั้งนี้สามารถพิจารณาความเสี่ยงได้จากปัจจัยของเหตุการณ์ที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นร่วมกับผลความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

1.5.6 ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ หมายถึง ความเสี่ยงในปัจจุบันหรือในอนาคตที่มีต่อรายได้ และ ส่วนของสหกรณ์อันเกิดจากการที่ผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ตามเงื่อนไขและ/หรือข้อตกลงในสัญญา

1.5.7 ความเสี่ยงด้านผลตอบแทน หมายถึง ความเสี่ยงในปัจจุบันหรือในอนาคตที่การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยตลาด เช่นอัตราดอกเบี้ย ราคาตลาดของหลักทรัพย์ เป็นต้น อาจส่งผลให้ผลตอบแทนหรือ ดอกเบี้ยรับสุทธิจากสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินในงบดุลของสหกรณ์ลดลง หรืออาจทำให้ตัว สินทรัพย์ในงบดุลมีมูลค่าลดลง จนส่งผลกระทบต่อรายได้สุทธิหรือมูลค่าส่วนทุนของสหกรณ์

1.5.8 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หมายถึง ความเสี่ยงในปัจจุบันหรือในอนาคตที่สหกรณ์ ไม่สามารถจัดหาเงินสด เพื่อชำระภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด รวมไปถึงเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัว ของสินทรัพย์ (สินเชื่อ) ตามการดำเนินกิจกรรมปกติ

1.5.9 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอัน เนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุม ที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน บุคลากร ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก และส่งผลกระทบต่อรายได้หรือความอยู่รอดของสหกรณ์

1.5.10 ความเสี่ยงด้านการลงทุน หมายถึง ความเสี่ยงในปัจจุบันหรืออนาคตที่มีผลต่อรายได้ และทุนของสหกรณ์ อันเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญา อันเนื่องมาจากการด้อย ความสามารถในการชำระหนี้

1.5.11 ความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน หมายถึง ความเสี่ยงอันเกิดจากการที่สหกรณ์ไม่รายงาน การทำธุรกรรมและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

1.5.12 ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง หมายถึง ความเสี่ยงที่ชื่อเสียงของสหกรณ์จะเสียหายจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงด้านชื่อเสียงจะเกิดจากการเปิดเผยเชิงลบเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ การปฏิบัติ หรือฐานะทางการเงินของสหกรณ์

1.5.13 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 หมายถึง คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ สหกรณ์

1.5.14 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2 หมายถึง สมาชิกเก่าของสหกรณ์